

A rendelet ugyanis fenntartja azt a szabályt, mely szerint a rögzített adóalapok újbóli megállapítása csak ott veendő tervbe, ahol határozott kivetési adatok állanak rendelkezésre, — új azonban az a rendelkezés, hogy ebből a szempontból konkrét adatnak számít az érdekképviseltek által az egyes ipari vagy kereskedelmi szakmához tartozó adózók jövedelmezőségének az emelkedésével kapcsolatosan adott szakvélemény is.

Dr. Gl. A.

JOGGYAKORLAT.

A judikatura kiemelkedő döntései.

Az üzemi baleset folytán elhalt matróz magyar állampolgár volt, azonban oly külföldi — amsterdami — cég szolgálatában állott, amelynek Magyarországon bejegyzett képviselősege nincs. A munkaadó cég hajója Wienben volt lajstromozva és a baleset Csehszlovákiában történt. Az elhalt a szolgálati szerződést Magyarországon írta alá. A P. I. 2739/1937. sz. ítélet a számbajöhető számos jogrendszer közül az osztrák jogot tartja alkalmazandónak, mert a kártérítési kötelezettség elbírálása szempontjából általában a *kártétel helyének a joga* irányadó, ez a jogszabály azonban a munkavállaló *üzemi balesetéből* folyó kártérítésre *nem* vonatkozik. A Kúria azt tekintette lényegesnek, hogy alperes részéről a szerződést a wieni képviselőség kötötte, amelynek osztrák jog szerint korlátlan felhatalmazással kell bírnia harmadik személyekkel létesítendő mindenféle ügylet megkötésére.

*

A P. I. 4892/1937. sz. ítélet szerint az egyik szerződő fél a szerződést a másik szerződő fél *elmebetegsége* címén nem támadhatja meg. Eszerint az ítélet szerint tehát az elmebeteg által létesített ügylet nem semmis, mert hiszen a semmisségre bármelyik fél hivatkozhatnék, hanem *negotium claudicans*. (A gyakorlatnak ide való tendálását jelzi *Szladits: Vázlat I. 123.*)

A gyakorlatnak e helyütt ismételten kiemelt az az irányzata, amely a cselekvőképtelenség elbírálását az orvosilag megállapítható elmebetegségtől függetleníti, a P. VII. 3252/1937. és P. I. 4064/1937. sz. ítéletekben nyilvánul meg.

*

Az örökbecfogadó halála után kormányhatóságilag megerősített *örökbecfogadási szerződés* hatályos, ha a szerződést az egyik szerződő fél kormányhatósági megerősítés végett a meghalt életében bemutatta, vagy erre megbízást adott. (P. III. 1694/1937.)

*

A perben vagy egyéb hivatalos *eljárásban* a fél részéről a házastársával szemben igényének megalapozására avagy az igénnyel szemben védekezésüképen *előterjesztett ténybeli adatok* — legyenek azok a házastársra nézve bármilyen súlyosak, — *bontóok* megállapítását csak akkor eredményezhetik, ha a tényállítások megtétele nyilván szükségtelenül és tudatos rosszhiszeműséggel történt (P. III. 2533/1937.). Nemesak az alaptalan, de az alapos feljelentés is alkalmas lehet bontóok megállapítására, ha annak megtételére szükség nem volt. Az ilyen feljelentés ugyanis alantas boszúvágyra, nyilván ártási szándéokra mutat, amely nem egyeztethető össze a házastársi kötelelességekkel, amelyek a kölcsönös megbecsülést és a házasság felek kölcsönös jóhírnevének megővését követelik meg. Nem, mondható ez akkor, ha a feljelentés megtételét a házastárs valamely jogi érdekének a megővése tette szükségessé. (P. III. 3003/1937.).

Bírói marasztalás esetén a tartási kötelezettség végrehajtásilag érvényesíthető vagyoni igénnyé válik és ezért *a tartásdíj fizetésének önkéntes elmulasztása* szándékos és súlyos házastársi kötelelességsértésnek *nem* minősíthető. Ez azonban csak az általános szabály, amellyel szemben egyes esetekben lehetnek olyan körülmények, amelyek a mulasztás súlyosabb megítélését eredményezhetik. Ilyen az, ha az alperes ágyassági viszonyban él. (P. III. 2232/1937.) A Kúria tendenciája az, hogy a tartás elmulasztását mint bontóokot csak megszorítóan alkalmazza; előző számainkban ismételtén közöltünk oly döntéseket, amelyek a kötelelességsértés szándékosságát emelik ki döntő kritérium gyanánt. Mégsem látható át, hogy miért kell súlyt helyezni arra, hogy a feleség tanúsította-e a Beck Salamoni „kötelező kiméletlenség”-et és minő összefüggés van a férj ágyassága és a bírói behajtási lépések elengedése között.

A házasság *elhálása* végett a férj tartozik megfelelő módon feleségéhez közeledni (P. III. 3915/1937.).

Habár a *támogató bontóokok* nem is válhatnak a bontókereset önálló jogalapjává, lehetnek esetek, midőn éppen a felmondási kérelem támogatásául felhozott tények vezethetnek az önálló bontóokok alapjául érvényesített cselekmények megállapítására, tehát egyenrangú, sőt túlnyomó tényezői lehetnek a házasság felbontásának. (P. III. 2334/1937.)

Ha a különélő házastársak egyike (a feleség) a férjet Budapesten meglátogatja, a házasság felek egy éjjelt a férj itteni lakásán együtt töltenek, nemileg is érintkeznek és a férj a feleséget be is jelenti: ezáltal még nem létesült az illetékesség megalapításához szükséges *közös lakhely*, úgy hogy a bontóper nem Budapesten, hanem a felek utolsó állandó vidéki együttlakásának helyén indítandó meg (P. III. 3308/1937.).

A „*válóperes megegyezés*“ fogalmát érdekesen tisztázza a P. III. 3081/1937. sz. ítélet: „Való ugyan, hogy a házasság felbontására irányuló olyan megegyezést, amelynek célja az, hogy a házasság bírói úton a törvényes rendelkezések mellőzésével bontassék fel, a bírói gyakorlat általában a jóerkölcsökbe ütközőnek minősíti, kivéve, ha a bontóok a megegyezés nélkül is fennállott és a megegyezés csak arra irányult, hogy a házasság a családi élet eseményeinek feltárása nélkül legyen felbontható és így nem szolgál erkölcsstelen célt. Az is igaz, hogy az érvénytelen válóperes megegyezésbe foglalt vagyoni rendezés is hatálytalan, de csak akkor, ha a vagyoni juttatás a bontásba való beleegyezés fejében, avagy ennek feltételül kötött ki és adott.“ Ugyanezen ítélet szerint a hiányzó közokirati formát pótolja a házasság felbontása után tett kifejezett elismerés és részfizetés.

Ugyanezek a szabályok állanak a semmisségi és megtámadhatósági perekkel kapcsolatos megegyezésekre, mert ezek a perek is el vannak vonva a házasfelek rendelkezése alól és ezért a társadalom alapját képező családi helyzetnek magánegyezkedéssel való megváltoztatása az általános erkölcsi felfogásba ütközik. (P. III. 939/1937.)

A nő vétkességének a nőtartás szempontjából való megbocsátása vagy szóval vagy oly tényekkel történik, amelyekből okszerűen lehet következtetni a megbocsátásra, vagy pedig arra, hogy a férj a nő cselekményét nem tartja súlyosnak. Tartásdíjnak önként történő fizetése a P. III. 3764/1937. sz. ítélet szerint csak akkor bír megbocsátó hatással, ha az hosszabb időn át oly módon történt, hogy ez magában alapot ad az előbb említett következtetésre, vagy ha a fizetéshez más oly tények is járulnak, amelyek együttvéve alkalmasak annak a megállapítására, hogy a férj nem helyezett súlyt arra, vajjon vétkes-e a feleség különélésben. Négy havi tartásdíj elküldése egymagában még nem jelenti a nő vétkességének megbocsátását. A nő vétkessége dacára elvállalt végleges tartási kötelezettség alól a férj a P. III. 1925/1937. sz. ítélet szerint mentesül, ha utóbb tudja meg felesége oly tényeit, amelyek a közönséges életfelfogás szerint erkölcsileg súlyosabb beszámítás alá esnek, mint amelyek alapján a házasság felbontatott.

Ideiglenes nőtartás, mint minden egyéb időszakonként esedékes követelés, csak akkor *biztosítandó*, ha az veszélyeztetve van, vagyis ha az adós harmadik személlyel összejátszva a hitelező elől a kielégítési alapot elvonni igyekszik. (P. III. 3110/1937.)

*

A *közszerzeményt* ingatlanokra vonatkozóan dologi jogi erejűnek fogja fel a P. I. 3838/1937. sz. ítélet: A közszerzeményi

ingatlan a házasság megszűntekor fele részben a férj, másik fele részben pedig a feleség tulajdona tekintet nélkül arra, hogy az ingatlanok tulajdonjoga melyik házaspár nevére volt bekelelezve. A házasság fennállása alatt az a házaspár, akinek tulajdonául a közszerzeményi ingatlan bejegyeztetett, avval szabadon rendelkezhetik ugyan, — ez a rendelkezési jog azonban a házasság megszűnésével a másik házaspár tulajdonát tevő felerész tekintetében megszűnik s amennyiben ezt mégis elidegeníti, rendelkezése, ha az elidegenítés ingyenesen történt, vagy a szerzőfél rosszhiszemű, hatálytalan.

*

A versenyjogi praxisban kialakult az a szabály, hogy *abbanhagyás* bírói elrendelésének csak a jogsérelem ismétlődésének lehetősége esetében van helye, általános jogi elvnek látszik. A P. V. 3902/1937. sz. ítélet azt *birtokháborítással* kapcsolatban mondja ki: ha a felperesnek a birtoksértés ismétlődésétől tartania nem kell; a birtok állapota veszélyeztetve nincs és így az eltiltásra irányuló keresetet el kell utasítani. A P. I. 3547/1937. sz. ítélet szerint, ha az alperes eljárásának *szerzői jogi* jogellenességét elismeri, az abbanhagyásra való kötelezés, helyesen a bitortlás ismétlésétől való eltiltás a felperes érdekében szükségesnek nem mutatkozik. Ez az ítélet megállapítja még azt is, hogy az eltiltás a törvény szerint csak ideiglenes intézkedésként volna ugyan alkalmazható, de a bírói gyakorlat szerint a felperes kérelmére a per folyamán elrendelhető biztosítási intézkedéseket indokolt esetben a végítéletben is alkalmazni lehet.

*

Az *üzleti reklám* ötletének utánczása — ha csak nem sért valamely különös törvénnyel védett jogi érdeket — nem esik a *szerzői jogi* törvény szempontjából tilalom alá. Ha tehát a reklám nem minősül művészi alkotásnak, vagy írói műnek, arra szerzői jogi védelem nincs. (P. I. 3996/1937.)

*

A magánalkalmazott fizetésének csak *végrehajtás alá vonható részét engedményezheti*. Ezt az álláspontot az teszi indokolttá, hogy csak így érhető el a törvénynek az a célzata, hogy az adós életfenntartása biztosíttassék és a törvény megkerülése volna, ha a hitelező, az adós kényszerhelyzetét kihasználva, a végrehajtás alól mentes illetményrészt annak esedékessége előtt magára engedményeztetné. Amint a hitelező a mentes illetményből végrehajtás útján még adós beleegyezésével sem szerezhet kielégítést, úgy annak kielégítésére a végrehajtás alá nem vonható illetmény jövőben esedékessé váló részleteinek engedmény útján történt megszerzésével sem történhetik meg. (Pk. V. 4436/1937.)

Szándékosan elkövetett *tiltott cselekményből* származó *követelés ellen beszámításnak* helye *nincs.* (P. II. 4154/1937.)

*

A törvényben (1879:XXXVI. t.-c. 35. §.) megszabott *elévülési időt* jogügylettel *kizárni* vagy meghosszabbítani nem lehet. Minthogy azonban az alperesi kir. kincstár az elévülési kifogásról lemondó rendeletében kötelezően kijelenti, hogy a katonai igazgatás az ott kitzüött határidőig keresettel érvényesített kártérítési követeléssel szemben elévülési kifogással nem fog védekezni és az elévülési határidő e kijelentés megtételekor már letelt: nincs ok arra, hogy ennek a kötelező nyilatkozatnak a jogi hatályát a bíróság kétségbevonja. (P. VI. 3793/1937.)

*

Ha a *takarékbetét* elhelyezése 1924-ben *valóságos dollárban* oly irásos megállapodás mellett történt, hogy a pénzüzetet az elhelyezett összeget kamataival együtt valóságos (effektív) dollárban tartozik visszafizetni: nem férhet kétség ahhoz, hogy a feleket a magyar korona iránti bizalmatlanság vezette, viszont a dollárhoz az akkori felfogás szerint a megingathatatlan értékállandóság fogalma fűződött. Ez a körülmény azonban ebben az esetben — azoktól az esetektől eltérően, melyekben az ügyleti felek a valóságos dollárban való teljesítést *nem* kötötték ki — mégsem jogosítja fel a betevőt, hogy a pénzüzetettől a dollár értékében beállott változás folytán a különbözet megtérítését követelje. A felek ugyanis eljárásukkal a követelést a dollár sorsához, illetve mindenkori értékéhez kapcsolták (P. VII. 3787/1937.). Érdekes, hogy a döntés mint lényegeset az effektivitási klauzulát emeli ki, amely a felek értékállandósági célzata dacára kizárja a dollárvalirozációt.

A P. VII. 4194/1937. sz. ítélettel eldöntött eset először dönt el a *svájci frank* értékcsökkenéséből eredő jogvitát. Az álláspont itt is ugyanaz, mint a másik két nemes pénznem leértékelése folytán felmerült kérdéseknél. A szóbanforgó esetben kölcsöntartozásról volt szó, amelyet az adós pengőben vett fel. Az a körülmény, hogy a felek a kölcsön pengőben kifejezett összegét svájci frankban is meghatározták, nyilván a nyújtott kölcsön értékállóságának a biztosítását célozta. Ennek a körülménynek a jogi értelme pedig az, hogy a hitelező a folyósított kölcsönnek azt a belső értékét biztosította, amelyet a kölcsön annak folyósítása alkalmával képviselt és annak folytán, hogy az alperes ehhez hozzájárult, az ő akarata is arra irányult, hogy a kölcsönt annakidején a pengőnek a kölcsön folyósítása alkalmával volt belső értéke szerint fizesse vissza.

A P. V. 4134/1937. sz. ítélet azt a kérdést dönti el, lehet-e *pengőt névértéken felül valorizálni.* Az adott esetben ezt a felek háromféleképp is megkísérelték: effektív svájci frankban, továbbá

aranyban való visszafizetés kikötésével, utolsó sorban pedig a zürichi hivatalos árfolyamjegyzés alkalmazásával. Az indokolás hivatkozik arra, hogy a hitelező a pengő valorizálását nem követelheti, mert „belföldi viszonylatban a pengőnek vásárló ereje a kölcsön felvétele óta különben sem csökkent figyelembe vehető mértékben“; utal a Kúria a felárrendeletre is, amely szerint belföldiek között felárkötelezettség nincs és megállapítja, hogy „a pengő belföldi viszonylatban való felértékelésének megengedése a pengő értékállóságát hátrányosan érinthetné, a pengőtartozás tartalmát határozatlanná tenné és ezzel a forgalom biztonságát is veszélyeztetné.“ A Kúria mégsem elégszik meg ezekkel az általános érvekkel és belemegy annak taglalásába is, hogy a konkrét kikötések is olyanok, amelyek az adott esetben pengővalorizáló hatást nem idéznek elő. Effektív svájci frankban való visszafizetést — úgymond a Kúria — a korlátozó rendeletek nem tesznek lehetővé; a zürichi hivatalos árfolyamjegyzés időközben megszűnt, a zürichi szabad piaci jegyzés pedig a Magyar Nemzeti Bank véleménye szerint a magyar jogszabályok által tiltott úton létrejött pengőműveletek vagy tilalom ellenére csempészés útján kivitt bankjegyek értékelése alapján és a magyar devizakorlátozó intézkedések figyelmen kívül hagyásával történik. Ami az aranyban való fizetés kikötését illeti, a Kúria a 410/1932. M. E. sz. rendeletben megállapított átszámitási kulcsra utal. Mindezek alapján az adós nem köteles a felvettnél több pengőt fizetni.

*

Az államkincstárral kötött *vállalkozási szerződés* kiegészítő részét képező „Általános feltételek“, amelyek háború vagy más elháríthatatlan esemény esetére a szerződés stornirozásából eredő kártérítést mérséklik, csak akkor alkalmazhatók, ha a Kincstár a jogviszonyt minden késedelmeskedés nélkül akkor szünteti meg, amikor a felmondásra okot adó körülmény beállott és ily módon a vállalkozónak alkalmat nyújt, hogy felszabaduló munkaerőjét mielőbb másfelé értékesíthesse. Nem felelt meg ennek a követelménynek a kincstár akkor, amidőn 1931. augusztus 11-én közölte felperessel, hogy egyelőre ne kezdje meg a munkát és csak ugyanazon év november 11-én értesítette a vállalkozót arról, hogy a megváltozott gazdasági viszonyokra való tekintettel a szerződést megszünteti. A kincstárnak ugyanis legkésőbb az 1931. XXVI. t.-c. kihirdetése napján, 1931. augusztus 7-én kellett volna a vállalkozóval a visszalépést közölnie. (P. IV. 4106/1937.):

*

Ha valaki *hatósági eljárást rosszhiszeműen* vesz igénybe vagy folytatja vagy ismerve a hatósági eljárás lényeges szabálytalanságát, eszközöl ki a maga részére oly jogerős határozatot, amelyhez neki egyáltalán vagy ily módon joga nem volt,

nem menekszik az okozott kár megtérítésének kötelezettsége alól. A kártérítési igény tekintetében nem képez ítélt dolgot, ha valamely jogerős végzés az alperes jogellenes cselekménye következtében jövén létre, a felpereseknek anyagi kárt okozott. Ily károkozó cselekmény lehet az is, hogy a hitelező a védettség visszaállítását annak dacára ellenezte, hogy ő a rendeletek szerint járó részleteket megkapta; a Kúria az adott esetben csak azért utasította el a kártérítési keresetet, mert a védettség visszaállítását a többi hitelező is ellenezte. (P. V. 3241/1937.)

Az *információs iroda* által adott teljesen *valótlan tájékoztató kártérítésre kötelez*. A tájékoztatások adásával üzletszerűleg foglalkozó személyeknek pusztán kombinációk alapján tényeket megállapítani nem szabad, mert ha tudakozódása során bizonyos dolgokat nem tudhat meg, ezt így kell a tájékoztatóba felvennie és a hézagokat nem töltheti ki pusztán képzelete szüleményeivel. A bizonyítás a tájékoztatás adásával üzletszerűen foglalkozó alperest terheli abban a tekintetben, hogy nem járt el gondatlanul. (P. VII. 4295/1937.)

A bírói gyakorlatban állandóan alkalmazott jogszabály szerint a szülő csak akkor igényelhet kártérítést gyermekének elvesztése miatt, ha gyermeke a törvénynél fogva köteles volt a szülőtartásra és ennek a kötelezettségének eleget is tett. (P. I. 4998/1937.)

*

Ha a gyermektelen *végrendelkezőnek* a végrendelet készítése után *gyermeke születik*, a végrendelet az örökhatályú vélemezhető akarata folytán csupán hatálytalannak, de nem egyszerűen érvénytelennek és semmisnek tekintendő. E vélelemmel szemben bizonyítható, hogy a végrendelkező a gyermek születése után olyan lépéseket tett, amelyekből a végrendelet fenntartását célzó akarata kétségtelenül megállapítható. (P. I. 3704/1937.)

Ha az *anya* a közszerzeményi ingatlanról gyermeke, a jelenlegi örökhatályú javára *lemond*, az ingatlan az örökhatályú nem az atyjáról, hanem az *anyjáról átszállottnak* tekintetik akkor is, ha a telekkönyvben az örökhatályú atyjának a nevében állott. (P. I. 4213/1937.)

*

Az az alkalmazott, aki csupán kisebb feljegyzéseket eszközöl a könyvekbe és akinek minden munkája a csoport- és főcsoportvezető kettős ellenőrzése alatt áll: *nem önálló könyvelő* és nem tekinthető fontosabb hatáskörrel felruházott alkalmazottnak. (P. II. 3254/1937.)

A *pénzügyintézetnél alkalmazott ügyvéd jogviszonya*, akinek megbízása nem egyenként tüzetesen megjelölt egyes ügyek ellátására szól, hanem akinek munkaköreje a szolgálatadónál felme-

rülő minden jogi munka elvégzésére állandóan le volt kötve, szolgálati viszonynak minősül. Ezt nem zárja ki, hogy a felperes mások részére is végzett ügyvédi munkát és helyettest is alkalmazott. A szolgálati viszonynak ugyanis nem lényeges kelléke, hogy a munkavállaló egész tevékenységét és minden idejét a munkaadó rendelkezésére bocsássa. (P. II. 4486/1937.).

*

A részvénytársaság saját részvényeinek megszerzése nem esik tilalom alá az esetben, ha azt a részvénytársaság avégből teszi meg, hogy a részvényekkel egy elvállalt kötelezettségét teljesítse. (P. VII. 4322/1937.).

Elzálogosított és végrehajtás útján lefoglalt részvények alapján a tulajdonost megilleti a közgyűlési határozatok megtámadásának joga. (P. IV. 5095/1937.).

*

Oly kartelhez hasonló célu jogviszonyt szabályozó megállapodás, amely egy már bemutatott szerződés függvénye és lényegileg nem más, mint a kartelszerződés árakra vonatkozó határozmányainak gyakorlati érvényesítése: nem szorul bemutatásra. (P. IV. 4323/1937.).

Oly kötelezettség, amely a karteltagot eltiltja attól, hogy az egyezmény lejártát megelőző nem túlhosszu időben gondoskodjék arról, hogy üzeme az egyezmény lejártát követő időben kellően foglalkoztatva legyen és evégből már az egyezmény lejártá előtt üzletfeleinek saját kalkulációja alapján ajánlatokat tegyen: a jó erkölccsel áll ellentétben, mert az egyezményes tag gazdasági létét és fejlődését guzsbakötő módon akadályozza meg. Az a választott bírósági ítélet, amely ily kötelezettséget szankcionál, a közjó érdekét is sérti, mert a fent körülírt cselekménytől való eltiltás nyilvánvalóan azt célozza, hogy az egyezmény tárgya árának a fogyasztóközönség javára szolgáló áralkulását a gazdasági helyzet által meg nem okolt módon megakadályozza. (P. IV. 4564/1937.)

*

Ismételten foglalkoznak a kir. Kúria döntései az *eszmei jogoknak* egyrészt a *versenytörvény* által nyújtott, másrészt *egyéb törvényekbe* foglalt védelmének konkurenciájával. A P. IV. 3847/1937. sz. ítélet abból az általános jogelvnek tekintett tételből indul ki, hogy az emberi munkának minden eredménye — bármilyen szellemi és anyagi áldozatot igényel is — amennyiben külön jogszabály által védve nincsen, az emberiség közkincsévé válik és bárki által szabadon felhasználható és utánozható. A versenytörvény pedig — a törvényben foglalt rendelkezésektől eltekintve — nem érinti azokat a külön törvényi korlátokat, amelyek az egyéni munka eredményéhez való egyéni

érdek érvényesülésének a külön törvényekben szabályozott vonatkozásokban az emberi szabadság és fejlődés érdekében határt szabnak. Azt az érdekvédelmet, amelyet a szerzői, szabadalmi, védjegy- és mintaoltalmi jogszabályok a védelmi idő lejártá címén vagy a védelem igénybevételének hiánya miatt megtagadtak, a versenytörvény sem nyújtja. Az adott esetben a felperes a kamarai mintalajstromba is bejegyeztette burkoló lapjainak négyzetalakját és sárgás színét. Ez a mintavédelem azonban a vonatkozó rendelet szerint hatálytalan, ha a minta annak letétele előtt akár a belföldön, akár a külföldön ismeretes volt. A versenytörvény sem nyújt védelmet az esetben, ha az áru alakja a szabadon előállítható áru céljának és rendeltetésszerű használatának követelménye. — Bérbeadó helyiségek hirdetésének módjára kidolgozott tervezet, amelyben mint magától adódó elgondolásban egyéni sajátosság meg nem nyilvánul, nem részesül szerzőjogi védelemben, mert egyéni, sajátos ötletet nem tükrözhet vissza; nem áll azonban ily munkálat valamely vállalatra utaló jellegzetesség hiányában a versenytörvény védelme alatt sem. (P. IV. 5197/1937.). Végül a harmadik idevágó döntés. (P. IV. 3746/1937.) a cégvalódiság és versenyjog határkérdéseit vizsgálja. Céggjogi szempontból is újszerűnek hangzik az ítéletnek az a megállapítása, hogy ha a cégszövegbe felvett adatok időközben megváltoznak, a cégszöveget is módosítani kell és a törvény, valamint a bírói gyakorlat által e szabály alól megállapított kivételek alá nem esik az olyan cégszövegnek változatlan fenntartása, amely azután, hogy a fióktelepet alakító második malomüzem már másé, tovább is több üzemre és a volt fióktelepre utal. A cégszövegben szereplő községben fennállott hengermalom vevőjét ennek folytán a Tvt. 2. és 7. §§-ai alapján versenyjogi kereset illeti meg.

*

A P. I. 3838/1937. sz. végzés köteleSRész iránt jugoszláviai lakos által indított pert a *Magyar Nemzeti Bank engedélyének* hiánya miatt *felfüggesztette*. Ez a döntés ellentétben áll a Kúria többi tanácsai most már állandónak minősíthető gyakorlatával, amely a felfüggesztést csak akkor tartja kimondhatónak, ha az adós a Magyar Nemzeti Banknál kérte a fizetés megengedését és a Nemzeti Bank ezt a kérelmet elutasította. A felfüggesztésnek alapja tehát nem az engedély hiánya, hanem a Magyar Nemzeti Bank kifejezett eltiltó vagy elhalasztó határozata.

*

A *végrehajtás megszüntetése iránti perek* nem tartoznak azok közé, amelyekben felülvizsgálatnak a pertárgy értékére való tekintet nélkül helye van, mert a Te. 37. §-ának indokolása szerint a törvényhozó ennél a rendelkezésnél nyilván azokra a

perekre gondolt, amelyek kisebb összeg esetén is nagy elvi jelentőségűek. ((P. V. 4689/1937.).

*

Választott bírósági kikötés érvénytelenségének kimondása iránt a pert akkor is meg lehet indítani, ha a felperesnek módjában állna keresetét a rendes bíróság előtt beadnia és ennek keretében döntés alá bocsátania az előkérdést. (P. VII. 4896/1937.).

Dr. Vági József.

Az alap önállótlanúsága.

I. „A Polgári Jog” 1937. évi februári számában Sárffy Andor Jogászegyleti előadása kapcsán foglalkoztunk Sárffy finom meg-látásával: és ennek során megemlítettük a fejletlen alak concret példajaként az alapot. Az alap szemben az alapítvány „kiépített” fogalmával — kiképzetlen, fejletlen. A lényegbeli különbség: az alap jogi személyiségének hiánya. Alap és alapítvány egymáshoz való viszonyának érzékeltetésére érdemes az egyéni cégnek és a tulajdonosnak egymáshoz való viszonyát szemügyre venni. Az egyéni cég ugyancsak nem „jogalany”, hanem egy jogalany-nak megjelölése. Cég és cégtulajdonos viszonya jogalkatilag mégis egészen más, mint alapé és alapítványé. Közös a jogalany-ság hiánya. Vagyonjogi szempontból az alap mégis jóval élesebben elkülönül, mint a cég! Az alap jogalanyiségának hiánya ellenére is beszélünk az alap vagyonáról, jövedelméről. Beszélünk ugyan cégvagyonról is. Mindkét esetben a jogalanyiság hiánya folytán pongyola kifejezési mód az alap vagyonáról, cégvagyonról beszélni. Mégis utánagondolás nélkül is érezzük, hogy a pongyolaság a két esetben nem egyfoku: a „cégvagyon” (egyéni cégnél) érdemileg helytelen kifejezés, az alapvagyon pedig csak jogszerkezeti okokból mutatkozik pongyolának, de az „alap vagyona” mégis csak élő valóság. A cégvagyon és a cégtulajdonos vagyona — még akkor is, ha technikailag megoszlik az üzletbe befektetett és be nem fektetett vagyona — egy jogi egység és egy célegység. Az alap vagyona és a tulajdonos vagyona nemcsak technikailag elkülönül, de célbelileg is széjjel-válík. Ez a célbeli elkülönülés kerül összeütközésbe az alap önállótlanúságával és az ebből folyó azzal a következtetéssel, hogy az alap a tulajdonos vagyonának alkatrésze.

Ez az összeütközés okozott nehézséget egy egyébként a materialis jogérzet számára egyszerűen megoldódó esetben.

Az eset tényállása: A cseh-szlovák hitbizományi törvény folyománya gyanánt egy magyar grófi család érdekelt tagjai a szlovák területre eső hitbizomány kötöttségének feloldása alkal-mával „családi megállapodást” kötöttek, amely egyebek között egy „családi járadékalap” létesítéséről is rendelkezett. A jára-dékalap hivatása az volt, hogy a család kevésbé kedvező va-gyoni viszonyok között élő tagjainak az alap jövedelmeiből tá-